

1. Temat: ABSOLUTYZM OŚWIECONY W XVIII wieku.

Absolutyzm oświecony - forma ustroju państwa będąca odmianą absolutyzmu, popularna w Europie w drugiej połowie XVIII w., w której władca, pozostając monarchą absolutnym, przyznaje społeczeństwu pewne wolności (np. tolerancję religijną) i respektuje niektóre zasady umowy społecznej między sobą a społeczeństwem; idea absolutyzmu oświeconego wywodzi się z filozofii oświecenia i zakłada, że władza pochodzi od ludu, który zrezygnował ze swoich praw politycznych na rzecz światłego monarchy.

I. Podstawy potęgi Prus

1. Absolutyzm oświecony

- a. niepodzielna władza monarchy
  - b. ideał władcy:
    - władca oświecony – „król-filozof”,
    - wzorzec „pierwszego sługi państwa”,
  - c. państwo: scentralizowane, opierające się o umowę społeczną, laicyzacja państwa
2. Budowa rządów absolutnych przez elektora Fryderyka Wilhelma Hohenzollerna (1640-1688 r.)
3. Początki Królestwa Pruskiego
- a. koronacja królewska Fryderyka Hohenzollerna – **1701 r.**
  - b. udział w wojnie północnej po stronie Rosji i Saksonii – uzyskanie części Pomorza Zachodniego ze Szczecinem

II. Monarchia absolutna w Prusach

1. Panowanie Fryderyka Wilhelma I (1713-1740 r.) - silne rządy osobiste,
- a. stworzenie nowoczesnej administracji – powołanie kolegialnych organów centralnych – Generalny Dyrektoriat Finansów, Wojny i domen, – Ministerstwo Gabinetowe, – Ministerstwo Sprawiedliwości
  - b. stworzenie silnej armii – „król sierzant”,
    - 70% dochodów państwa przeznaczono na utrzymanie armii,
    - państwo liczące 2,5 mln ludności utrzymywało armię liczącą 80 tys. Żołnierzy,
    - utworzenie armii narodowej
2. Absolutyzm oświecony Fryderyka II Hohenzollerna (1740-1786 r.)
- a. rozbudowa administracji centralnej
  - b. reforma sądownictwa: utworzenie Ministerstwa Sprawiedliwości, kodyfikacja prawa, uproszczenie procedur, zakaz stosowania tortur
  - c. wprowadzenie obowiązku szkolnego
  - d. laicyzacja społeczeństwa
  - e. wprowadzenie zasad merkantylizmu w gospodarce.

III. Budowa monarchii absolutnej w Austrii

1. Międzynarodowa pozycja Habsburgów austriackich w pierwszej połowie XVIII w.
- a. udział w wojnie o sukcesję hiszpańską (1701-1714 r.)
    - wystąpienie Austrii przeciwko dziedziczeniu tronu hiszpańskiego przez wnuka Ludwika XIV – Filipa V Burbona
    - Hiszpania oddała Austrii Niderlandy Południowe i księstwo Mediolanu
  - b. zaangażowanie się w wojnę o sukcesję polską (1733-1735) po stronie elektora saskiego Augusta III Wettina
  - c. wydanie tzw. sankcji pragmatycznej przez Karola VI – 1713 r.
    - akt regulujący zasady dziedziczenia w monarchii habsburskiej
    - dopuszczał dziedziczenie w linii żeńskiej
    - edykt miał na celu zapewnienie tronu córce Karola VI – **Marii Teresie**
2. Wybuch wojny o sukcesję austriacką po śmierci Karola VI (1740-1748 r.)
- a. zajęcie Śląska przez króla Prus Fryderyka II

- b. plan rozbioru Austrii przez Francję, Saksonię i Bawarię
- c. Maria Teresa zdołała utrzymać koronę
- 3. Wojna siedmioletnia – **trzecia wojna śląska** (1756-1763 r.)
  - a. odwrócenie przymierzy w Europie
    - sojusz Prus i Anglii
    - sojusz Austrii, Francji, Saksonii, Rosji i Szwecji
  - b. wybuch wojny siedmioletniej – uprzedzające uderzenie Fryderyka II na Saksonię – 1756 r.
  - c. Prusy na krawędzi całkowitej klęski
  - d. zmiana sytuacji militarnej na skutek przejścia tronu carskiego po śmierci Elżbiety przez Piotra III – wycofanie wojsk carskich z Prus
  - e. pokój w Hubertusburgu (1763 r.) – Austria potwierdziła prawa Prus do Śląska
  - f. działania angielskie przeciwko Francji w Ameryce Północnej i w Indiach
- 4. Reformy Marii Teresy i Józefa II
  - a. centralizacja władzy – ustanowienie Rady Państwa
  - b. ujednoczenie administracji terytorialnej
  - c. reformy sądownictwa: ograniczenie kary śmierci i zniesienie tortur, oddzielenie sądownictwa od władzy lokalnej, ujednoczenie przepisów dla wszystkich stanów społecznych, Austria państwem policyjnym
  - d. polityka wobec Kościoła i kleru – józefinizm
    - wydanie **edyktu tolerancyjnego** – 1781 r.
    - ograniczenie wpływów papieża i podporządkowanie duchowieństwa państwu
    - kasata zgromadzeń zakonnych niezajmujących się szkolnictwem lub pielęgnacją chorych
  - e. wprowadzenie zasad merkantylizmu w gospodarce
  - f. reformy oświaty: rozbudowa świeckich szkół podstawowych i średnich, reforma uniwersytetów
  - f. polityka wobec chłopów
    - wydanie edyktów nakazujących zniesienie poddaństwa
    - ograniczenie pańszczyzny (wkrótce nastąpiło jej przywrócenie).

2 Temat: POWSTANIE STANÓW ZJEDNOCZONYCH

- 1. w XVII w. na wschodnim wybrzeżu Ameryki Północnej powstało 13 angielskich kolonii.
- 2. **Konflikt między metropolią a koloniami angielskimi.**
  - a. polityka władz angielskich wobec kolonii:
    - traktowanie kolonii jako źródła surowców i rynku zbytu na własne towary,
    - władze ograniczały rozwój przemysłu i handlu w koloniach.
  - b. formy buntu kolonistów:
    - koloniści bojkutowali towary angielskie,
    - w 1773 r. wyrzucili do morza ładunek herbaty - tzw. „**bostońskie picie herbaty**”
  - c. rząd angielski postanowił stłumić bunt siłą – wysłał wojsko do kolonii.
- 3. **Wojna o niepodległość Stanów Zjednoczonych Ameryki**
  - a. **4 lipca 1776 r.** przedstawiciele kolonii ogłosili **Deklarację niepodległości**,
  - b. dowódcą wojsk **Stanów Zjednoczonych** został Jerzy Waszyngton,
  - c. Amerykanie otrzymali pomoc ze strony Francji, Hiszpanii oraz Holandii,
  - d. po początkowych porażkach wojska amerykańskie odniosły zwycięstwo pod Saratogą,
  - e. armia amerykańska odniosła decydujące zwycięstwo w **1781 r.** pod **Yorktown**,
  - d. na mocy pokoju zawartego w **1783 r.** Wielka Brytania uznała niepodległość **Stanów Zjednoczonych**,

4. **Udział Polaków w wojnie o niepodległość Stanów Zjednoczonych:**

- a. Kazimierz Pułaski– poległ w bitwie pod Savannah,
- b. Tadeusz Kościuszko.

5. **Stany Zjednoczone Ameryki Północnej (USA)**

- a. w **1787 r.** została uchwalona **Konstytucja Stanów Zjednoczonych**,
- b. w USA obowiązywał monteskiuszowski trójpodział władzy:
  - władza ustawodawcza – **Kongres** składający się z **Senatu i Izby Reprezentantów**,
  - władza wykonawcza – **prezydent** wybierany na czteroletnią kadencję,
  - władza sądownicza – niezależne sądy,
- c. konstytucja gwarantowała obywatelom wolność słowa i wyznania oraz nietykalność osobistą.